

باز خوانی نقش عاشورای حسینی در ترسیم وظایف منتظران امام مهدی (عج)

اگرچه امام حسین(ع) از دید کژاندیشان به پیروزی نظامی نتیجه عاشورا و تمسمک به آن، ایجاد هویتی عاشورایی برای ادمیان است؛ هویتی که آدمی را به کوششی مقدس در در پیکار با رقیب دست نیافت، اما آن چه از راه و رسم او بر جای ماند، جریان زنده و بالندهای است که در پایداری جهت رهگیری آرمان‌های بلندش فرا می‌خواند. به همین در برابر سلطه‌گری و سلطه‌گستری، حماسه‌ها آفرید. دلیل عاشورا نه تنها برای متمسکین، «هویت عاشورایی» حماسه‌هایی که نه تنها در هر عصر، انسان‌هایی را در می‌سازد، بلکه رفتارها، کنش‌ها و هنجارهای نویی را پدید جهان اسلام به حراست از کرامت انسانی برانگیخت، که می‌آورد. در نتیجه این «هویت‌سازی» و «هنجار آفرینی» زمینه‌ساز دل سپردن انسان‌های فرهیخته از پیروان ادیان است که نهضت‌های بزرگی برای مبارزه با جهل و نادانی و مکتب‌های دیگر نیز به امام حسین(ع) گردید.

سیاسی - اجتماعی عظیمی علیه استبداد، استعمار و همه قیود آزادگی آدمی است. در این سیر و سلوک همگان که در لحظه لحظه‌های قیام عاشورا، آموزه‌هایی است برای نمونه‌های آن بعد از عاشورا در تاریخ بشریت فراوان دیده همه نسل‌ها و عصرها در بی‌کران روزگاران. این قلم (با می‌شود هر جامعه‌ای به میزان بهره‌ای که از سرچشمه اندوه از آن چه بر امام حسین(ع) از سست عنصران کوفه فیض عاشورا برده است، به منزلگاهی رسیده و از ظلمتها گذشت) بر این باور اصرار می‌ورزد که نادیده انگاری به انواری دست یازیده است.

ابعاد نیازمندی ما به عاشورا

هم امام حسین(ع) به شهادت می‌رسد: «امام حسین(ع)

بررسی واقعه کربلا بعضاً به اجمال، اهمال و مهجوریت سه مرحله شهادت دارد: شهادت تن به دست یزیدیان، کشیده شده و باعث گشته که یکی از عمیق‌ترین و شهادت شهرت و نام نیک به دست بعدی‌ها و بالاخص اساسی‌ترین عرصه‌های عملی و علمی اسلام، در گرداد متولک عباسی و شهادت هدف».^{۲۰}

حوادث روزگار مورد غفلت و کوتاهی قرار گیرد. بر اساس شهید مطهری(ره) یادآوری می‌کند که شهادت سوم، همین نگرش، گروهی می‌کوشند فواید عاشورا را قابل توجه قلمداد کنند و مثلاً اقامه عزا برای شهادت امام حسین(ع) را موجب «آرامش روحی» بنامند؛ از جمله با اشاره منکر این نیست که بسیاری از اهداف و آمال واقعه عاشورا در سیلاب حوادث و ناملایمات و توطئه‌ها، دچار بحران و آسیب گشته و حتی برخی از آنها به کلی از دسترسی خارج گردیده است؛ اما بنای کلی نظام معرفتی مبتنی بر این اهل‌بیت(ع) و شهداً کربلا را فرصتی مناسب برای پاکی نفس آدمی و زدون آلیش‌های جان از عقده‌های انباشته زندگی می‌دانند و مثلاً برای بیمارشان تجویز می‌کنند که برای دستیابی به این فایده، هفته‌ای سه مرتبه به مجلس عزای امام حسین(ع) برونده اشک بریزند! البته اقامه عزا برای اهل‌بیت(ع) و اشک ریختن برای امام حسین(ع)، واجد این فواید نیز هست؛ اما بسند کردن به این فواید در برابر فواید اساسی دیگری که عاشورا برای بشریت دارد، به مثابه اکتفا کردن به عَرض و رها کردن ذات آن است. به بیان دیگر، چون که صد آید نود هم پیش ما است و عاشورا می‌تواند چنین برکاتی هم داشته باشد. اما بسند کردن به این مقولات، به واقع پایین آوردن اهمیت عاشورا به مقوله‌ای اساطیری، احساسی و حتی عاطفی و خرافی است.

آرمان فراموش شده

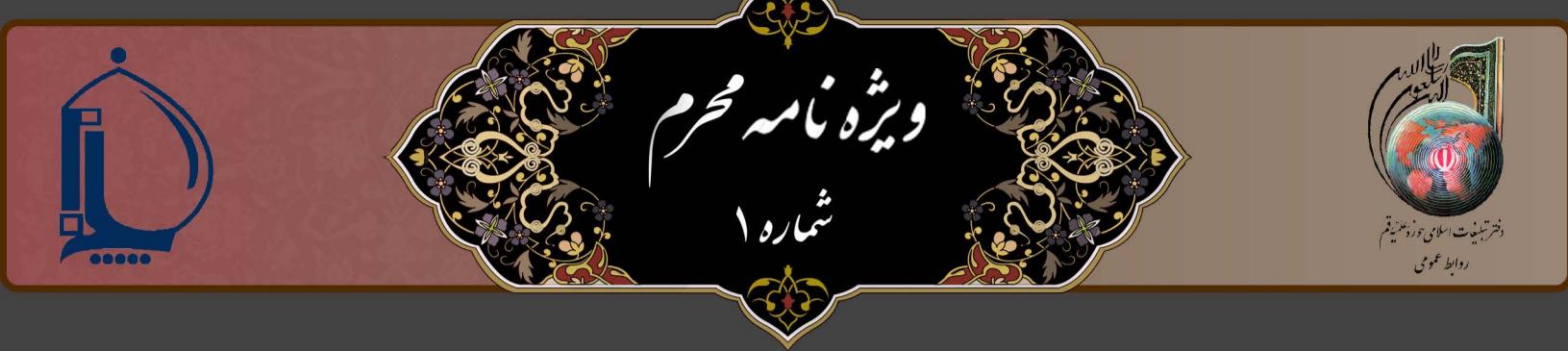
شاید اگر واقعه عاشورا در تاریخ رخ نداده بوده، ترسیم وظایف منتظران را دشوار می‌نمود. واقعه عاشورا بر ویژگی‌های شیعه واقعی چند ویژگی تازه افزود که ارزش ویژگی‌های قبل را به توان صدرسانید.

قبل از هر چیز باید گفت که رابطه امامت و امت، رابطه حق و تکلیف است؛ یعنی اگر مردم حقی بر حاکم دارند، تکلیفی نیز در برابر او بر عهده آنان است. چنان که درباره حاکم نیز چنین است که اگر در برابر مردم تکلیفی دارد، حقوقی نیز بر مردم خواهد داشت. پیام پاره تن پیامبر(ص) از ابتدای نهضتش روشن بوده است: تن ندادن به طاعت طاغوت و بیعت با یزید تا پای جان! اساساً عاشورا اعلام برائت جستن حسین(ع) از عافیت طلبی و باشیم و در حالی که کشتی خوبی هم برای گذر از این گرفتاری داریم، برای نجات از سرمای جزیره به تکه پاره کردن قطعات کشتی مباردت کنیم و با سوزاندن چوب می‌دهد؛ اما هیچ‌کس را به جبر و تحمیل و حتی حیا، و الوار آن بگوییم فایده یک کشتی آن است که ما را از عذرشان همراهی کرد.

اکنون باز هم می‌بینیم عاشورا به مسلح سپرده شده و نگریستن در نهضت عاشورا نشان می‌دهد که امام حسین(ع) با زبانی فراتر از فقه و حقوق - یعنی زبان مُثله می‌شود. به تعبیر شهید مرتضی مطهری(ره)، باز

تلقی حداقلی از عاشورا

عشق- با یارانش به گفت و گو می پرداخت. آری؛ رابطه‌ای امام حسین(ع) بود. اما فرار از زیر بار تعهد دینی و گریز که میان امام حسین(ع) و یارانش برقرار بود، رابطه‌ای از انجام تکلیف الهی از سر راحت‌طلبی و عافیت‌خواهی، نوع عاشق و معشوق بوده است. به این معنا که یاران پدیده‌ای نیست که مخصوص یک عصر و زمانه باشد. امام امام با تمام وجود به امام عشق می‌ورزیدند و امام نیز حسین(ع) در روز عاشورا بیش از آن که تشنه آب باشد، تشنه متقابلاً چنین عشقی را به آنان ابراز می‌کرد.

منتظران مهدی(عج) نیز باید چنین باشند. عشق به امام در خدمتگزاری به دین و التزام به معنویت در روزگار غیبت زمان(عج) در زمان غیبت، صورت متفاوتی پیدا نمی‌کند و همان است که پیروان و عاشقان حسین(ع) در روز عاشورا چگونه می‌توان پذیرای این واقعیت بود که بر تنها‌یی و غربت امام حسین(ع) اشک ریخته شود و کوفیان در تقابل داشتند. عاشقان امام زمان(عج) نیز باید همان کند که یاران حسین(ع) کردند و مهیای خدمت باشند؛ آماده ایشار با حجت خدا، ما را از زمرة اهل کوفه دور می‌سازد.

همان ایشان که حسین بن علی(ع) لبیک گفتند و دعوت او را اجابت کردند؟ خصوصیات ایشان چه باشد. به راستی چه کسانی به حسین بن علی(ع) لبیک بود؟ در ایشان چه ویژگی‌ای ایجاد شده بود که دعوت حسین(ع) را شنیدند؟ آنها که به حسین(ع) جواب رد دادند چه نداشتند که این توفیق را از دست دادند؟

مهدي(عج) فرزند حسین(ع) است و یقیناً او که راهبر زمانش است، رهروانی می‌طلبد که در مسیر بندگی حق، اکنون بیش از همه بایستی به حجت خدا بیندیشیم و گام بردارند و راه و راهبر را بشناسند و دعوت او را لبیک گویند. پس اگر منتظر، خود را ملتزم به اجابت دعوت پیامبر اکرم(ص) نماید و مردانه به دنبال انجام حدود نگاه کنید به همه روزهای پشت سر، شاید شما هم مثل الهی و شرعی خویش باشد، دعوت حضرت مهدی(عج) من به این نتیجه برسید که مهدی فاطمه(عج) فراموش را در این زمینه پاسخ گفته است. واقعه کربلا با همه شده واقعی مجالس عزاداری امام حسین(ع) است. اگر امسال در مجالس عزای امام حسین(ع) شرکت کردیم مهمترین دانشگاه مصلحان سیاسی - اجتماعی در طول کمی هم بر تنها‌یی و غربت صاحب عزا بگرییم.

سخن آخر

مثل همیشه امام زمان(عج) را فراموش کرده‌ایم و یادمان رفته که او به فکر همه شیعیان است. دریغ که کور بودیم و ندیدیم؛ حواسمن نبود و نخواندیم. اما زمانش است، رهروانی می‌طلبد که در مسیر بندگی حق، اکنون بیش از همه بایستی به حجت خدا بیندیشیم و گام بردارند و راه و راهبر را بشناسند و دعوت او را لبیک گویند. پس اگر منتظر، خود را ملتزم به اجابت دعوت پیامبر اکرم(ص) نماید و مردانه به دنبال انجام حدود نگاه کنید به همه روزهای پشت سر، شاید شما هم مثل الهی و شرعی خویش باشد، دعوت حضرت مهدی(عج) اطاعت از امام، از جمله ویژگی‌های اهل کوفه در زمان ۲. حماسه حسینی، استاد مظہری، جلد سوم، ص ۲۵۱.

عبرت از اهل کوفه

[۱]. محمد مهدی شیرمحمدی، «فلسفه عاشورا از واقعه تا اسطوره»، دنیاطلبی، فزون طلبی، عافیت طلبی، پیمان‌شکنی و عدم کتاب نقد، ش ۴۱، زمستان ۱۳۸۵، ص ۵۳.

لَشَهْدَنْ
أَبْرَعْ
بَشَّانْ
أَنْتَ
لَهُ
لَسْتَ

